

Sociologija umjetnosti II

Tematska jedinica

-Neoavangarda-

Sociologija umjetnosti II

-Neoavangarda-

Termin neoavangarda javio se prvi put u italijanskoj književnosti. Kao i termin avangarda i neoavangarda je bila rastegljiv pojam i prešao je isti put kao i termin avangarda u prvoj i drugoj deceniji dvadesetog vijeka. Sa jedne strane skoro sve neobične pojave i novotarije nazivale su se neoavangardom u pozitivnom smislu, a stroga marksistička kritika je sve to nazivala istim imenom samo sa pejorativnim predznakom.

Sociologija umjetnosti II

-Neoavangarda-

Kao i prvih decenija XX vijeka i oko 1960. godine osnovne uzroke njene pojave čine društveno politički uslovi. Ovi pokreti su samo dio većih i širih promjena koje su se odvijale u to vrijeme u svakodnevnom životu. Ovim promjenama mogu se objasniti dijelom i one koje se javljaju u umjetnosti.

Sociologija umjetnosti II

-Neoavangarda-

Istorijski događaji koji će označiti puteve neoavangarde počinju alžirskim ratom, američkom opsadom Dominikanske Republike, zatim slijedi vijetnamski rat i kriza koja ga prati. Šezdesete godine do kraja prati pobuna Crnaca u Sjevernoj Americi, a u Zapadnoj Evropi, razni pokreti studenata i omladine, njihova pobuna, koja je često odjenuta u neoavangardne forme. Neoavangarda, studentski protesti i hipi-pokret, a kao teorijska osnova tzv. „nova ljevica“, javljaju se često isprepletani.

Sociologija umjetnosti II

-Neoavangarda-

Iza razvoja političkih događaja odvija se i jedan i drugi proces, a to je pojava treće naučno-tehnološke revolucije. Nove promjene u društvu, pojava potrošačkog društva, anarhistička pobuna ili samostalni bijeg u okrilje malih zajednica rađaju umjetnička nastojanja koja tragaju za novim sintezama umjetnosti i života na takav način da samo život žele da pretvore u umjetnost.

Ovaj utopistički stav, predstavlja jednu od najkarakterističnijih crta neoavangarde, koja ovim podsjeća i na klasičnu avangardu.

Sociologija umjetnosti II

-Neoavangarda-

Glavni teren, ali i sredstvo neoavangarde u borbi za slobodu i potpunu integraciju ličnosti bila je „antikultura“, središnji pojam neoavangardnih pokreta drugog perioda 70-ih godina. Pojam *antikulture* koji utemeljuje Markuze, obuhvata oblike ponašanja, običaje, ansambl onih kulturnih dobara koji su pogodni da poremete, zamijene ili dovedu u pitanje postojeći vid stvari. Anarhistička pobuna imala je brojne pojave na pozornici i filmu. Nastali su brojni protestni žanrovi, a na polju pozorišta i filma, najkarakterističnija pojava je hepening, koji je istovremeno i žanr i umjetnička forma, okvir je akcija, pozorišna igra i politički čin.

Sociologija umjetnosti II

-Neoavangarda-

Početakom 70-ih godina jača interesovanje za starije periode istorije i maglovite praperiode. Na svim nivoima i u različitim formama jačalo je interesovanje za mitove, uzela je maha nostalgija za drevnim istorijskim slojevima. Govoriti o rasprostranjenosti neoavangarde veoma je teško u onom smislu u kojem se govori o klasičnoj avangardi.

Sociologija umjetnosti II

-Neoavangarda-

Neoavangarda anarhističkog tipa javlja se u više država u isto vrijeme. Ona se javila kao reakcija na krizu i otuđenost u državama sa razvijenim kapitalizmom, snažnom industrijalizacijom i urbanizacijom. Sredinom 70-ih godina talas neoavangardnih pokreta se smiruje. Svi oni politički pokreti kojima je neoavangarda bila umjetničko sredstvo izražavanja - doživjelu su krah.

Sociologija umjetnosti II

-Neoavangarda-

U političkom smislu i sa stanovišta samih pokreta već su studentski nemiri tokom 1968-70. godine nagovijestili kraj neoavangarde i promjenu njene funkcije. Dio učesnika u talasu terorističkih akcija koji je uslijedio posle 1973. mahom su vodje studentskih pokreta iz 1968. Vodje ljevičarskih pokreta, poput Herberta Markuzea, takođe tragaju za izlazom, ali kao glasnici za starim vremenima. Umjesto da se okreću ka budućnosti oni bude nostalgiju za prošlim 20-im godinama.

Sociologija umjetnosti II

-Neoavangarda-

Oko 1975. godine smiruju se neoavangardni pravci, ali neoavangarda ne nestaje bez traga. Prema nekim shvatanjima, neoavangarda bi trebala da predstavlja jednu kasnu varijantu modernizma, kao ponovljeni oblik klasične avangarde, njenih buntovničkih gestova, naročito njenog antihumanizma, s tom razlikom što je avangarda naginjala ka fašizmu, a neoavangarda ka anarhizmu.

Sociologija umjetnosti II

Konsultovana literatura:

Sabolči, M. (1997). *Avangarda & neoavangarda*. Beograd: Narodna knjiga – Alfa.

Tesić, G. (2000). *Avangarda / teorija i istorija pojma*. Beograd: Narodna knjiga – Alfa. Poglavlje: str. 25-45.